

mange Tilfælde ville navnlig de ældre Fæstere være bestemte paa at forrette deres Dagarbeide, og ville nok vogte sig for at lade det afløse imod en Betaling. Med Hensyn til den unge og raske Fæster, da skal han jo give Betaling i Forhold til den Nytte, som Arbeidet har skaffet den Høverberetigede, og den er efter den Erfaring, jeg har haft Leilighed til at gjøre, ikke meget stor. Jeg maa endvidere bemærke, at, naar en saadan Mand faaer Raadighed over sin Tid og over sin Kraft, saa kan han ganske anderledes virke til sit eget Bedste og sin Families Gavn, end naar han er bunden flere Dage om Ugen; thi den Forpligtelse, han derved har paataget sig, er i mange Henseender skadelig for ham. Da maaskee Mange i denne Forsamling, som gjerne ville virke til Gavn for den arbejdende Klasse, kunne tage i Betænkning at gaae ind paa denne Lov af Hensyn til, at de derved maaskee maatte skade disse Mennesker, vil jeg tillade mig at fremsætte nogle Bemærkninger om, hvorledes jeg troer, at Sagen vil stille sig. Jeg hørte allerede for flere Aar siden, da Sagen om Huusmandshøveriets Afløsning var for i Stænderforsamlingerne, udsige, at i Fremtiden vilde intet Huus blive bortfæstet, men alle Huse blive bortleiede, og jeg har gjort den Erfaring, at siden ere alligevel mangfoldige Huse blevne fæstede bort, og det er skeet af den Grund, at mange Godseiere ikke have taget Hensyn til den Utaaknemmelighed, som Mange ere saa omsindtlige over, men have handlet efter faste, bestemte Grundsatninger, have ladet sig lede af Hensyn til Statens Vel og deres Medborgeres Bedste, ligesom ogsaa mange andre have indseet, at deres eget Bedste var forbundet med, at de bortfæstede saadanne Huse. Det vil nu ogsaa skee i Fremtiden. Den adle og brave Godseier, hvoraf der findes flere her i Danmark, vil bortfæste Huse som hidtil; thi han vil sætte en Glæde i at have brave og rejskfæne Arbejdere om sig, han vil ikke af Hensyn til en tilsyneladende Fordeel fylde sine Huse med alle mulige Bagabonder, og see i sin Nærhed Mennesker, som han ikke kan have Agtelse eller Kjærlighed til, og jeg er fuldkommen overbevist om, at den Godseier, den arbeidsberettigede Mand, som er, hvad han bør

være, vil faae sit Arbeide langt bedre udført ved saadanne Fæstere, med hvilke han er forbunden ved Kjærlighedens og Agtelsens Bånd, end som hidtil ved Tvang. Jeg er overbevist om, at mange Godseiere ville saaledes beholde Fæstevæsenet. Der er maaskee andre, som ikke ledes af saadanne Bevæggrunde, og de ville alligevel fæste deres Huse bort; thi de ville nok finde Midler, hvorved de kunne binde Huusmændene til sig, uagtet de have bortfæstet Huserne. Jeg veed ganske bestemt, at der er Fæstebreve, der ere givne til Gaardmænd, der ere indrettede saaledes, at Afgiften bestemmes f. Ex. til 30 Td. Korn; men dertil er soiet, at Herstabet i forekommende Tilfælde kan forhøje Afgiften til 33, til 36 Td. Korn. Hvad der nu er skeet med Hensyn til Gaardmændene, kan jo ogsaa skee med Hensyn til Huusmændene. Vil altsaa en Godseier binde Huusmanden til sig, saa kan han meget godt gjøre det, fordi han fæster sit Huus bort, saa at den Frygt for, at Huserne ikke skulde blive bortfæstede, den har virkelig ikke noget Stort at betyde. Med Hensyn til mange Huse, som ere langt bortfærmede fra Herregaarden, da vil det vist ofte skee, at Godseieren vil sælge disse Huse, fordi han ikke kan faae Arbeide af dem, saa at de dog ikke ere ham til nogen synderlig Fordeel, og saaledes vil den samme Lov have den gavnlige Indvirkning, at den vil fremme Eiendoms Udbredelse. Endelig kan det heller ikke nægtes, at det Tilfælde virkelig vil indtræde, at enkelte Huse, som ellers vilde være blevne bortfæstede, nu blive leiede bort til Arbeidsmand. Men jeg troer ikke, at det er saa overordentlig fordærveligt; som det synes. Jeg maa være af den Formening, at navnlig Godseierne ingenlunde bør sige, at det er til Skade i Almindelighed for Arbeidsklassen; thi vi høre jo saa ofte, at det bliver anført som et af de allervigtigste Argumenter for Fæstevæsenets Fortrin fremfor Eiendom, at de Karle, som ikke have nogen stor Formue, have Leilighed til at kunne erholde Gaarde, som de ellers aldrig ville kunne erholde, naar Alt var Eiendom. Anvende vi nu dette paa Huse, saa kunne vi ogsaa sige, at den Dmstandighed, at enkelte Huse nu blive leiede bort, istedetfor at de før have været fæstede